

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/edukacja-1/wystawy/13507,Losy-Polakow-Historia-rodziny-Lazarowiczow.html>
2022-05-20, 00:10

Losy Polaków. Historia rodziny Lazarowiczów

Na wystawę składa się bogaty pakiet fotografii, głównie ze zbiorów rodzinnych oraz wiele unikatowych eksponatów i pamiątek, jak na przykład dokumenty procesowe, korespondencja, zdjęcia z okresu II wojny światowej, stanu wojennego (rozbicie siedziby Regionu NSZZ "Solidarność") i internowania, matryca gazety "Z dnia na dzień" zarekwirowana przez Służbę Bezpieczeństwa i wiele innych.



Poprzez wystawę staramy się przywrócić społecznej świadomości historycznej rodzinę z jednej strony niezmiennie zasłużoną dla niepodległości Polski, z drugiej ciężko doświadczoną represjami nazistowskimi i komunistycznymi. Jej historia obrazuje głębokie przywiązanie Polaków do wartości takich jak niepodległość, suwerenność państwowa, wolność i prawa człowieka.

Ród Lazarowiczów wywodzi się z Serbii. Za czasów króla Michała Korybuta Wiśniowieckiego przybyło do Polski dwóch potomków serbskiego króla Lazara, który zginął w bitwie na Kosowym Polu. Jej przedstawiciele walczyli w Powstaniu Styczniowym 1863 roku, brali udział w wojnie polsko-bolszewickiej 1920 roku, pracy społeczno-kulturalnej w okresie międzywojennym. Uczestniczyli także w wojnie obronnej 1939 roku, działalności konspiracyjnej w ramach polskiego państwa podziemnego oraz walkach partyzanckich z Wehrmachem. We wrześniu 1939 r. Adam Lazarowicz, uczestnik wojny 1920 r., był ostatnim komendantem miasta Dębica. Po zakończeniu walk zaangażował się w działalność konspiracyjną w szeregach Służby Zwycięstwu Polsce, a następnie Związku Walki Zbrojnej i Armii Krajowej. W czasie akcji "Burza" dowodził liczącym ponad 1200 żołnierzy zgrupowaniem partyzanckim obwodu AK Dębica. Po zakończeniu wojny przedstawiciele rodu Lazarowiczów organizowali w latach 1945-1947 powojenną konspirację niepodległościową na Rzeszowszczyźnie, w Krakowskim i na Dolnym Śląsku. W latach 1945-1947 Adam Lazarowicz był kierownikiem okręgu Rzeszowskiego i Okręgu Wrocławskiego Zrzeszenia "Wolność i Niezawisłość", zastępcą prezesa IV Zarządu Głównego WiN. Został aresztowany przez UB i poddany okrutnemu śledztwu i skazany na śmierć wyrokiem WSR w Warszawie. 1 marca w 1951 został zamordowany w piwnicach więzienia na Mokotowie. Do dnia dzisiejszego nie udało się ustalić miejsca jego pochówku. W latach siedemdziesiątych i osiemdziesiątych w działalność opozycyjną zaangażowały się kolejne pokolenia rodu Lazarowiczów, a zwłaszcza najstarszy spośród dzieci Zbigniewa i Haliny - Romuald oraz jego żona Helena. Od grudnia 1981 r. Romuald redagował jedno z

pierwszych w kraju podziemnych pism stanu wojennego "Z dnia na dzień". W czerwcu 1982 roku znalazł się w grupie osób, która założyła "Solidarność Walcząca". W kwietniu 1982 roku za kolportaż nielegalnej prasy internowani zostali Zbigniew i Przemysław Lazarowiczowie.

Wystawa dotychczas była prezentowana we Wrocławiu Muzeum Miejskim (Arsenał) i w siedzibie Towarzystwa Przyjaciół Brochowa, w Zgorzelcu oraz w regionalnej siedzibie Światowego Związku Żołnierzy AK.

Wojciech Trębacz